

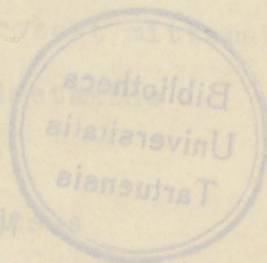
Ma prof. A. Piipile
hindamiseks.

6. X 39. H. Kadari.

Arvestatakse diploma vormi
A. Piip

E. V.
TARTU ÜLIKÕLLE
BIBLIOTEKUSKONN
6. okt 39
№ 586
TARTU

===== VEKSLI PROTESTIMINE =====

A. A.
7821

Bernhard Süder
stud. jur. matr. nr. 11476.
26. sept. 1939 a.

Lez. 27 X 39 kirj. keel.

Sisukord.

Sissejuhatus

Protesti mõiste

Protesti liigid

A. Protest vormi järele

B. Protest sisu järele

a) protest mittevastuvõtmises

b) protest mittemaksmises

Protesti toimetamine

Protestiakt

Protesti tähtsus

Notifikatsioon

Regress

SISSEJUHATUS

Vekslist üldse

Veksel on seaduses määratud vormis avaldatud kirjalik ühepoolne ning abstraktne kohustus maksta dokumendi valdajale tähtajal või nõudmisel selles nimetatud summa kas otse või kolmanda isiku kaudu.¹⁾

Veksel sai oma alguse keskajal ja tema sünnikohaks tuleb pidada Itaaliat. Veksli arengus eristatakse Itaalia-, Prantsuse-, Saksa- ja universaal ajajärku.

Meil kehtis 1-se oktoobrini 1938.a. 1932. aastal maksmapandud veksliseadus, mis oli õieti sõnasõnaline tõlge ^{ed} Vene 1903.a. veksliseadusest, mõningate erinevustega, mis tingitud maakoha erinevustestl. 1-sel oktoobril 1938.a. jõustus aga Eestis, Lätis ja Leedus täiesti ühtlustatud veksliseadus, mis koostatud Genfi 1930.a. kon-

1) Prof. Piip, Kaubandusõigus, lk. 236

ventsioonide alusel ja mis ainult mõningates üksikasjus erineb viimasest. Ühtlustatud veksliseaduse (ÜVS) jõustumisega kaotas kehtivuse 1932.a. veksliseadus. Vekslite suhtes aga, mis väljatud enne 1. okt. 1938.a. kohaldatakse endise veksliseaduse eeskirju.

Kaesolevas töös tulevad paralleelselt käsitlemisele nii uus kui vana veksliseadus.

Protesti mõiste

Kaubanduslikus käibes vekslit tähtsus, mis sai alguse Prantsusmaal, sealsetel messidel, on järjest kasvanud. Juba varakult omistati vekslile teravat vormilist kaitset (rigor cambialis) ja mis praegugi vekslit abstraktsuse tõttu on eriti tugev.

Vekslit areng sündis Itaalias, kus väiksete vürstiriikide valitsejad omale kaubavooridelt ja reisijatelt raha ja väärtasjade röövimisega sissetulekut hankisid. Et sarnasel viisil raha saatmine ka kaasaskandmine ühest kohast teise ohustatud oli, hakkasid kaupmehed reisijai-

le kaasa andma teises linnas olevatele äri-
sõpradele ja pankadele maksukäske, et need
reisijatele teatud summa välja maksaks. Seega
oli välditud raha kaasaskandmise vajadus,
mis sageli teeröövlite saagiks langes. Sellest
areneski välja veksel ja nagu näeme, oli ta
esialgseks kujuks käskveksel.

Et reisija oleks kindel sihtlinnas raha
saamiseks, selleks esitati tema sõprade poolt
eelnimetatud maksukäsk juba enne suuremaid
rahvakogumisi, mis tavaliselt sündis laatade
puhul, sihtlinna pankadele märkme tegemiseks
selle kohta, et nad on nõus teatud tähtpäeval
selle maksukäsu järele raha maksma. Laada pe-
remehed olid samuti huvitatud, et sarnaseid
lubadusi ka täidetakse, sest kui vöörad kaup-
mehed loodetud raha ei saa, oleks terve laa-
dakauplemine halvatud. Seepärast laadapere-
mehed hakkasid sarnastele maksukäskudele,
mida samahästi ka veksluks nimetada võime,
andma teravat vormilist kaitset.

Mõningail põhjusil aga sihtlinna äri-

sõbrad või pangad keeldusid esitatud vekslile vastuvõtu märkme tegemisest või nad ei tahtnud jälle või ei saanud nende poolt aktsepteeritud vekslit järele raha maksta. Sellest kujuneski vekslit protestimine mitteaktseptimise või mittelunastamise pärast. Sõna "protest" on tuletatud ladinakeelsest sõnast "protestatio" ja tähendab "tunnistajate juures", sest maksmise esitamine ja maksmine sündis ka algul tunnistajate juuresolekul.

Protesti ülesandeks on kinnitada selleks määratud ametniku juures seda fakti, et vastavalt veksliseaduse eeskirjadele esitatud vekslitõigusliku summa või toimuse taotlus on jäänud tagajärjeta.

Protestimine koosneb kahest osast: 1) vekslitõiguslikust taotlusest, - siin protestiametnik püüab saavutada teatud isikult vekslitõiguslikku summat või toimust ja 2) protestiakti koostamisest, milles protestiametnik konstateerib et vekslitõiguslik taotlus on jää-

nud tagajärjetuks. Protestil on mitmesugune tähendus ja protestiga seotud õiguslikud tagajärjed on üksikute protestiliikide juures erinevad. Tema ülesandeks on säilitada regressiõigust üldse, sest teatavatel kordadel protest on formaalseks eelduseks regressiõiguse teostamisel²⁾. Teatud kordadel protest on õiguste säilitamiseks, kuna aga mõnikord protesti ülesanne piirdub vekslivaldajale tõenduse andmisega vekslijärgse kohustuse mittetäitmise üle.

Vekslijärgse kohustuse täitmist saab sundtäitekorras nõuda ainult protestitud vekslijärgi.

Protesti liigid

A. Protest vormi järele.

Protesti eristatakse vormi ja sisu järele. Vormi järele tunneb meie veksliseadus ainult protesti notari või tema asetäitja juures, kelleks notari puudumisel kohal on volitatud rahukohtunikud. Teiste maade seadusandlustes isiku-

2) TsKS § 161 p.1

te arv, kes protestimist toimetavad, on palju suurem. Saksa 1933.a. seaduse järele võivad protestimist toimetada notarid, kohtunikud ja tõendusametnikud, ja sisemaa vekslite kohta, mis ei ületa 1000 riigimarka kogu riigi postiasutised. Ka Vene 1857 a. seaduse järele võisid mitmed ametnikud toimetada protestimist,³⁾ kuid ainult kohtades, kus puudusid notarid. Sama eeskiri jäi maksma ka 1. jaan. 1903.a. maksmapandud veksliseaduse kohta.

Seni on Balti riiges veksliprotestimist toimetanud ainult notarid ja kuigi 1. okt. 1938. a. veksliseadusse on jäänud fraas "või seaduse järele protestimiseks õigustatud isiku poolt"⁴⁾ - ei leia see tegelikkuses rakendamist.

Riigikohtu üldkogu seletas, et notarid on kohustatud protestimiseks vastu võtma ka neid vekslid, millede lunastamiskoht ei ole sama notari piirponnas⁴⁾. Hiljem Riigikohtu Üldkogu täiendas oma eelmist seletust, et kui veksli

---

3) 1857.a. VS §§ 540, 597

4) Riigikohtu Üldkogu seletus 1.nov. 1921.

maksukohas on notar, siis peab see vekslit protestima, puudub aga sääl notar, siis lasub vekslit protestimise kohustus vekslit lunastamise kohale kõige lähemal oleval notaril⁵⁾.

Sama seletusi tuleb kohaldada ka ÜVS-e kohta.

Asjaolusid, mis sunnivad vekslit protestima, võivad olla väga mitmesugused: 1) vekslimaksja võib loobuda maksmisest, kuna tal pole raha või ta lihtsalt ei taha maksta või tõstab üles mõne vaidluse vekslit vastu, 2) ta võib pakkuda maksu ainult osaliselt, mida aga vekslivaldaja ei taha vastu võtta, 3) maksualune on tunnistanud maksujõuetuks, 4) kohustanu on surnud ülävõlastununa⁶⁾.

B. Protest sisu järele

Protest, mis on regressiõiguse teostamiseks tingimata vajalik, on ettenähtud järgmistel juhtudel⁷⁾

5) Riigikohtu Üldkogu seletus 11. juuni 1932

6) Prof. A. Piip, Kaubandusõigus, Tartu 1933, lk. 271

7) ÜVS § 44.

1. Protest mitteaktsepteerimises
2. Protest mittelunastamises maksutähtpäeval
3. Protest mittelunastamises enne maksutähtpäeva
4. Protest aktseptimises või esitamismärkme dateerimises
5. protest vekslite teisiku või algveksli mitte üleandmises
6. Protest hädasekkude vastu protestist keeldumise korral
7. Protest hädasekkude ja ausekkude vastu.

Kuna meil esimevad peamiste protestiliikidena protest mitteaktsepteerimises ja protest mittelunastamises maksutähtpäeval, siis käsitame ainult neid.

a) Protest mitte aktseptimises

Senikehtinud VS -e järele vastutas transsant niihästi käskveksli aktseptimise, kui ka lunastamise eest⁸⁾. ÜVS aga lubab transsantidil

---

8) VS § 97

ennast vabastada aktseptimise eest sellega, et ta lisab vastutamatus klausli vekslite teksti või trassandi poolt allakirjutatud pealdisena vekslite esiküljele⁹⁾. Samuti vabaneb ta vastutusest aktseptimise eest, paigutades vekslisse klausli, millega keelab vekslite aktseptimiseks esitamise. Sellega langeb ühtlasi ära ennetähtpäevase regressi võimalus mitte ainult trassandi ja selle käendajate vastu, nagu see on ka sel juhul kui trassant on enese vabastanud vastutamatus klausli lisamisega vekslile, vaid ka indossantide ja nende käendajate vastu. Lunastamise eest ei saa aga trassant ennast millalgi vabastada ja sarnane klausel, kui see on vekslisse paigutatud, tuleb lugeda mittekirjutatuks. Vekslite aktseptimise keeldu ei või trassant lisada näit. aegvekslitesse ega ka vekslitesse, mis kuuluvad lunastamisele kas kolmanda isiku poolt või trassaadi elukohaga mitte ühtivas kohas¹⁰⁾ (domitsiilvek-

---

9) ÜVS § 9 lg 2

10) ÜVS § 22

sel). Aktseptimiseks esitamise keeld on ette nähtud üksnes regressikohuslaste huvides, ega tule tühiseks lugeda keeluvastaselt tehtud aktsepti. Aktseptiga kohustub aktseptant lunastama maksutähtpäeval vekslit mitte ainult vekslit valdajalt, vaid ka eelkohuslastelt.

Maksutähtpäeva saabumiseni võivad esitada vekslit aktseptimiseks trassaadile tema elukohas vekslivaldaja ja ka iga vekslipidaja¹¹⁾. Vekslit aktseptimiseks võib esitada kuni maksutähtpäevani, mitte enam maksutähtpäeval. Maksutähtpäeval võib küll vekslit aktseptida, kuid sel päeval ei saa enam vekslit protestida mitteaktseptimise pärast.

Kui veksel esitatakse aktseptimiseks ja sellele 24 tunni jooksul ei järgne vastuvõtmine või veksel võetakse vastu ainult osaliselt, on vekslivaldajal õigus lasta veksel protestida mitteaktseptimise pärast. Protestiga vekslivaldaja omandab õiguse enne tähtpäeva-

---

11) UVS § 21

se rahulduse saamiseks samas ulatuses nagu vekslit tähtpäeval mittelunastamisel. Trassant võib ettekirjutada tähtpäeva millest alates vekslit trassaadile võib aktseptimiseks esitada¹²⁾, kuna ta arvestab et trassant nõustub v vekslit aktseptima mitte enne, vaid pärast seda tähtpäeva. Sarnaseid tähtajalisiaktseptimiseks esitamise keelu klausleid võib paigutada ka näitaegvekslitesse ja domitsiilvekslitesse.

Aktseptimine peab aga nii VS-e kui ka ÜVS-e järele olema tingimusteta, kuid ÜVS-e järele võib trassant seda piirata vekslisumma osaga¹³⁾. Igasugune muu kõrvalekaldumine vekslis sisust aktseptimisel, loetakse samaväärseks aktseptist loobumisega ja vekslivaldaja võib lasta vekslit protestida mitteaktseptimise pärast, samuti võib ta vekslit, aktsepti sisule vaatamata, esitada lunastamispäeval trassaadile lunastamiseks. Jäetakse aga veksel lunastamata, võib vekslit lasta protes-

---

12) ÜVS § 22, lg 3.

13) ÜVS § 26.

tida mittelunastamise pärast ja esitada regressinõue. Vekslivaldaja võib lasta vekslit protestida ja teostada regressi kas mitteaktseptimise või mittelunastamise pärast seni, kuni võimaldavad seda vastavad tähtajad. Kui aga regress on jäänud tähtaajajärgseks, võib vekslivaldaja nõuda aktseptantidelt vekslijärgse kohustuse täitmist aktsepti sisu ulatuses. Senise VS-e järele on vekslivaldajal võimalik teostada regressiõigust enne maksutähtpäeva ainult ühel juhul, ja nimelt siis, kui trassaat jätab vekslit kas terves summas või osaliselt aktseptimata ning kui see asjaolu tõendatakse protestiga¹⁴⁾. Sellest reeglist on siiski erand ja nimelt siis kui vekslimaksja ei võta küll vekslit vastu maksjana, kuid teeb ettepaneku, võtta sama veksel vastu sekkujana ku pärast ja kui selleks vekslivaldaja on avaldanud ka nõusolekut; sel juhul ei teki vekslivaldajale enne tähtpäevase rahulduse saamise õigust¹⁵⁾. Vekslivaldaja ei ole

---

14) VS §§ 95, 98

15) VS § 106

õigustatud tagasi lükkama au pärast vastuvõtu ettepanekut, mille esitab vekslimaksja terve summa suuruses¹⁶⁾. Teeb ta seda, siis kaotab ta õiguse ennetähtpäevase rahulduse saamiseks. Maksjal, keda ei lastud vastu võtta vekslit au pärast, on õigus nõuda oma ettepaneku märkimist vekslil mitte vastuvõtmise pärast koostavas protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutuses¹⁷⁾.

Sekkumine võib olla ainult selle isiku eest, kes vastutab vekslil järele regressiõiguse alusel. Selle tõttu ei või lihtveksli väljaja, samuti kui käskveksli aktseptantki, määrata sekkujat. Samuti ei või ta ise olla sekkujaks¹⁸⁾.

ÜVS-e¹⁹⁾ järele võib iga seadusepärane vekslivaldaja teostada regressi nii trassandi, indossantide ja teiste vekslkohuslaste vastu maksu tähtpäeval, kui vekslit pole lunastatud, kui ka juba enne maksutähtpäeva järgmistel juhtudel: 1. kui veksel on jäetud

---

16) VS § 104

17) VS § 104

18) ÜVS § 55 lg. 3

19) ÜVS § 43

tervelt või osaliselt aktseptimata; 2) kui vekslid aktseptitud või aktseptimata jätnud trassaadivara on seatud konkursi alla või kui trassaat on lõpetanud oma maksimised, seda ka siis, kui maksimiste lõpetamist pole konstateerinud kohus, või kui ta on varale pööratud sissenõudmine on jäänud tagajärjeta; 3) kui aktseptimisele kuuluva vekslid väljanud trassandi vara on seatud konkursi alla. ÜVS²⁰⁾ kõneleb veel ennetähtpäevasest regressist neil juhtudel, kui lihtveksli või käskveksli väljaja või trassaadi vara on seatud konkursi ärahoiu kokkuleppe menetluse või administratsiooni alla. Et aga meil kehtiv õigus neid kaht õigusinstituuti ei tunne, seepärast ei saa ka ÜVS-e vastav paragrahv selles osas meil praegu rakendamisele tulla.

Kui lihtveksli väljaja või trassaat on lõpetanud maksimised või kui nende varale pööratud sissenõudmine on jäänud tagajärjeta, siis vekslivaldaja ÜVS-e²¹⁾ järelle võib

20) ÜVS § 43

21) ÜVS § 44 lg. 5

teostada regressiõigust ainult pärast seda kui lihtveksel on esitatud veksliväljajale ja käskveksel trassaadile lunastamiseks, ning kui on toimunud protest mittelunastamise pärast.

Regressiõiguse teostamiseks ei ole küllaldane esitada protestitud veksel, vaid siin tuleb veel tõestada maksmiste lõpetamist ja et sissenõudmine pole andnud tagajärgi. Sissenõudmise tagajärjetuse tõestamiseks on küllaldane kontupristavi poolt vastava märknega varustatud täitelehe esitamine. Maksmiste lõpetamise all tuleb aga mõista võõgniku kestvat võimetust oma rahaliste kohuste täitmisel.

ÜVS²²⁾ tunnustab küllaldaseks regressiõiguse teostamise aluseks vastava kohtumääruse esitamist, kui veksliväljaja või trassaadi vara on seatud konkursi alla. Kohtumäärusega võrdseks loeb ÜVS Riigi Teataja Lisa või kohkuluulutuste ajalehes, milleks meil praegu on "Uus Eesti", kohtumääruse kuulutuse esitamist.

---

22) ÜVS § 44 lg. 6

ÜVS-e²³⁾ järele võivad nii liht kui ka käskveksli väljaja, samuti ka indossandid ja käendajad klausliga "kuludeta regress", või mõne muu samatähendusliku väljendiga, mis märgitud vekslile, vabastada vekslivaldaja mittelunastamise või mitteaktseptomise pärast vajalikust protestimisest regressiõiguse teostamiseks.

Nende vekslite järele ei saa aga nõuda sundtäitekorras²⁴⁾, kuna sundtäitmine on lubatud vaid protestitud vekslite järele. Laseb aga vekslivaldaja sarnase vekslil siiski protestida, siis jäävad protestiga seotud kulud tema enda kanda. Trassandi poolt kirjutatud klausel omab jõudu kõigi vekslkohuslaste suhtes, indossandi või vekslikäendaja poolt kirjutatu aga ainult nende viimaste suhtes. Kui klausel on kirjutatud mõne indossandi või mõne vekslikäendaja poolt, siis võidakse selle nõuda protestikulud, kui protest on toimunud, kõigilt vekslkohuslasilt.

---

23) ÜVS §§ 46, 76

24) TsKS § 161' p. 3

Nagu nägime võib vekslivaldaja Ü^VS-e järele teostada oma regressiõigust mitte ainult enne makсутähtpäeva, vaid ka pärast seda. Samuti ei ole ÜVS-e järele vaja esitada vekslit lunastamiseks makсутähtpäeval ega protestimiseks mittelunastamise pärast, kui veksell on juba protestitud mitteaktseptomise pärast²⁵⁾. Sääraseid võimalusi ei paku senine VS.

Ka regressisumma suuruse kohta on lahku minekuid VS-e ja ÜVS-e vahel, kuna VS lubas vekslivaldajal nõuda regressikohuslaselt vekslisummat ühes 8% aastas arvates makсутähtpäevast tasumiseni, teiseks protestiga seotud kulusid ja kolmandaks tasu veerand protsenti üldisest maksmata summast²⁶⁾. ÜVS-e järele on protsendimäär vähendatud kuuele, samuti võib vekslitasu nõuda sisse senise veerand protsendi asemel üks kolmandik protsenti, kuid seda mitte kõigist maksmisele kuuluvaist summadest, nagu senini, vaid regressinõude alusel tasumisele kuuluvast vekslisummast²⁷⁾, Sa-

25) ÜVS § 44 lg 4

26) VS § 49 p. 3

27) ÜVS § 48 p. 4

muti on erinevus endise ja uue veksliseaduse vahel summas, mida regressikorras vekslilunastaja võib nõuda oma eelkohuslaselt²⁸⁾.

ÜVS-e järele regressiõiguse teostamisel enne maksutähtpäeva, arvatakse vekslisummast maha diskont, mis arvestatakse Eesti Panga diskontomäära järele mis kehtib regressiõiguse esitamise päeval vekslivaldaja elukohas.²⁹⁾

VS-e järele võis ennetähtaegse regressi korral maha arvata 8 % aastas vekslisummast, arvates vekslilunastamisest maksutähtpäevani³⁰⁾. Ka ennetähtpäevase regressi korral võib vekslivaldaja nõuda protesti, teatamis- ja muid kulusid ning vekslitasu 1/3 % regressinõude aluseltasumisele kuuluvast vekslisummast.

b. Protest mittemaksmises.

Kui veksliandja või viimase poolt määratud eriline maksja jätavad lunastamata neile vekslil järele esitatud maksunõudmise ükskõik millisel põhjusel, siis järgneb sellele vekslil

---

28) ÜVS § 49 ja VS § 52

29) ÜVS § 48

30) VS § 98 p. 2

li protest mitte~~h~~unastamise pärast. Vekslivaldaja pole kohustatud vekslit protestima, ole-
neb täiesti tema suvast, kas ta laseb seda te-
ha või mitte. Kui aga pole õigeaegselt toimetat-
tud vekslit protestimist, mis on tarvilik reg-
ressiõiguse säilitamiseks, jääb veksliväljaja
vastutavaks vekslivaldaja ees selle summa suu-
ruses, mille võrra ta on rikastunud tema kah-
ju tagajärjel; seda nõuet ei saa aga esitada
indossantide ja nende käendajate vastu, kuna
nende vekslijärgne vastutus on kustunud³¹⁾.

ÜVS-es on regressiõiguse piirid laienenud, ku-
na VS-e järele ei olnud lihtveksli järele en-
netähtpäevase regressi teostamine võimalik,
võib ÜVS-e järele lihtveksli valdaja teostada
regressiõigust nii indossantide kui ka teiste
vekslikohuslaste vastu enne maksutähtpäeva kui
veksliväljaja vara on seatud konkursi, kon-
kursi ärahoiu kokkuleppe menetluse või admi-
nistratsiooni alla, või kui veksliväljaja on
lõpetanud oma maksmised, seda ka siis, kui
seda pole konstateerinud kohus, või kui ta

---

31) ÜVS § 88

varale pööratud sissenõudmine on jäänud tagajärjeta³²⁾.

ÜVS-e järele veksliväärtus oleneb täiesti nende allakirjutajate maksuvõimest ja kui vekslivaldajal tekib põhjendatud kahtlus veksliväljaja maksuvõimes, võib ta teostada regressi enne maksetähtpäeva. Mida aga arvata maksuvõimetuse aluseks, - selle kohta valitseb selgusetus, näiteks kas võib lugeda ärimeest maksuvõimetuks kui ta ühe vekslivõlga protesti laseb.

Senise VS-e kohaselt võis vekslivaldaja vekslivõlga notarile esitada protestimiseks mittelunastamise pärast juba lunastamise või sellele järgneval kahel argipäeval. Näitveksleid aga, milledeks on nende esitamiseks määratud eritähhtaeg, tuleb VS-e kohaselt esitada protestimiseks mittelunastamise pärast enne selle tähtaja möödumist. On eritähhtaeg aga märkimata, siis enne aastase tähtaja möödumist, arvates selle koostamisest.

Protestimine pidi sündima notari või tema seadusliku asetäitja juures, vekslivõlga määra-

32) ÜVS §§ 43, 77

tud lunastamiskohas. ÜVS-e järele ei tarvitse maksukoht vekslis otseselt märgitud olla. Selle puudumisel loetakse maksukohas lihtvekslis veksliväljaja nime juurde ja käskvekslis trassaadi nime juurde märgitud kohta.

Jätab maksukohuslane vekslis maksutähtpäeval lunastamata, tuleb see esitada vastavas Ringkonnakohtu piirkonnas olevale lähemale notarile protestimiseks. Notarid toimetavad notariaalasju Notariaalseaduse alusel, mis meil 14. aprillil 1919.a.³³⁾ kehtima hakkas ja mis mõningate erinevustega on täpne koopia ex Vene 1914.a. Notariaalseaduse väljaandest. Notariaalseaduse järele notar on kohustatud hoolikalt ja korralikult koostama protesti akti, sest kõik kahjud, mis tingitud tema hooletusest ja tähelepanematuses, langevad tema kanda. Erielseks süüks arvatakse notarile seda, kui ta on protestinud lausa ebaõigelt esitatud vekslis, jättes selle esitajale seletamata tema teoviisi ekslikkuse ja kui see protestiakt hiljem tühistatakse³⁴⁾.

33) RT nr. 24 1919.a.

34) Senati Tsiviil depart. ots. 108 - 1890.

Protesti toimetamine

=====

Protesti tõstmise aeg ja käik

Kui vekslimaks ja maksutähtpäeval jätab vekslilunastamata, tuleb see ÜVS-e järele esitada vastavale notarile maksupäevale järgneva kahe argipäeva jooksul protestimiseks. Langeb lunastamise päev aga pühapäevale, siis kahe argipäeva jooksul, mis järgnevad püha või puhkepäevale järgnevale esimesele argipäevale. VSe järele maksunõudmine tuli esitada vekslilunastajale vekslis märgitud maksukohas³⁵⁾ ja mittelunastamise korral võis seda esitada maksukoha notarile mittelunastamise pärast protestimiseks ükskõik millisel neist päevist, millal taveksli võib esitada lunastamiseks. Nii võis vekslivaldaja esitada päevveksli, aegveksli ja näitaegveksli notarile protestimiseks mittelunastamise pärast veel teisel argipäeval pääle maksutähtaega³⁶⁾, samuti võis neid esitada protestimiseks ka maksutähtpäeval. Siin ongi

---

35) VS §

36) VS § 41.

oluline vahe VS-e ja ÜVS-e vahel, kuna viimane ei luba vekslit mittelunastamise pärast protestida maksutähtpäeval, vaid sellele järgneva kahe argipäeva jooksul ja selle aja kestel tuleb ka protest lõpule viia, s.t. koostada protestiakt³⁷⁾.

Olgugi, et ÜVS³⁸⁾ lubab päevveksleid, aegveksleid ja näitaegveksleid esitada notarile protestimiseks ka teisel argipäeval pääle lunastamispäeva, on siiski soovitatav neid esitada juba esimese argipäeva hommikul pääle maksutähtpäeva, et notar saaks isikule, kelle vastu protest toimetatakse, esitada maksunõude.

Näitveksleid VS-e järele, mille esitamiseks on määratud eriline tähtaeg, tuleb esitada protestimiseks mittelunastamise pärast enne vekslis tähendatud tähtaja möödumist, kui aga eritähtpäeva ei ole, siis aastase tähtaja möödumisest, arvates vekslit koostamise päevast. See-ga näitvekslite (a vista) juures ei ole ootepäevad lubatud ja vekslipidajal ei ole õigust

37) ÜVS §§ 38, 72

38) ÜVS § 44, lg. 3

vekslit protestimiseks esitada kahel kaheteistkümnennda kuu lõpp-päevale järgneval argipäeval³⁹⁾ -

Seega näitveksli maksutähtpäev sel juhul, kui vekslit ei ole esitatud lunastamiseks aasta jooksul arvates koostamispäevast, saabub koostamispäevale vastaval kaheteistkümnennda kuu päeval, kui sel kuul aga sarnast päeva pole, siis kaheteistkümnennda kuu viimasel päeval⁴⁰⁾. Langeb maksutähtpäev seaduslikule püha või puhkepäevale, siis VS-e järele loetakse tähtpäev saabunuks pühale või puhkepäevale eelneval argipäeval, ÜVS-e järgi aga nihkub^{maksu} tähtpäev sel juhul edasi esimesele järgnevale argipäevale⁴¹⁾. ÜVS⁴²⁾ lubab veksliväljajal seda aastast tähtaega koguni pikendada oma äranägemisel, ilma et ta millegagi seotud oleks. Sellega avaneb pankadel võimalus vastuvõtta sarnaseid tagatisnäitveksleid, millede lunastamiseks esitamistähtaeg on mitu aastat. VS-es sarnast võimalust ei esinenud. Veksliväljaja võis küll omal

39) VS § 42 ja Riigikohtu tsiviil osak.otsus nr. 61, 1927

40) VS § 37 p. 3; ÜVS § 36 lg. 1

41) ÜVS § 72 lg. 2

42) ÜVS § 34

äränägemisel lühendada seda seaduslikku aastast tähtaega, kuid mitte milgi tingimusel pikendada⁴³⁾. Olgugi et näitvekslite protestimiseks esitamise viimaseks päevaks on nende vekslite lunastamiseks esitamise viimane päev, on neid soovitav protestimiseks mittelunastamise pärast esitada vähemalt kaks päeva enne lunastamiseks esitamise viimast päeva, et notar aegsasti saaks maksukohuslasele teate välja saata.

Notar, samal päeval mil temale esitati veksel protestimiseks, esitab maksunõudmise lihtveksli väljajale resp. trassaadile. Kui järgmise päeva kella 3-ni vekslit pole lunastatud, protestib notar veksli mittelunastamise pärast. ÜVS-e järele⁴⁴⁾ võib notar seda protesti päev, - aeg- ja näitaegvekslite kohta toimetada vaid kahe lunastamispäevale järgneva argipäeva kestel.

Protestiametnik, kellele veksel protestimiseks esitatud, nõuab kas suuliselt või kirjalikult vekslijärgsete toimetuste täitmist isi-

---

43) VS § 6

44) ÜVS § 44 lg. 3

kult, kelle vastu protestimine toimub. Protest koosneb maksunõudmisest kui ka protesti toimetamisest.

Kuna maksunõudmine moodustab ühe osa protestist, siis formaalselt on vara alustada maksunõudmisega lunastamispäeval, ehkki sisulised kaalutlused seda teha lubavad.

Teatamine veksliväljajale võib sündida kas suuliselt või kirjalikult. Meil on praegu kehtiv kirjalik teatamisviis, mis omab ka mõningaid paremusi veksliväljaja suhtes. Suulise teatamise korral veksliväljaja peab kohe lunastama vekslit, vastasel korral notar võib selle protestida; õigeaegse kirjaliku teate korral aga on veksliväljajal veel aega raha muretsemiseks.

ÜVS-e järele maksutähtpäev ja lunastamispäev ei lange alati ühte ja nimelt siis kui maksutähtpäev langeb seaduslikule pühale või puhkepäevale. Sellise vekslit lunastamist võib nõuda alles pühale järgneval argipäeval.⁴⁵⁾

---

45) ÜVS § 72 lg. 1

Veksel loetakse protestituks VS-e järele protestimärkme tegemisest vekslile, kuigi protest hakab maksma protestiakti koostamisest. Protestiakti võis aga koostada kas samal, järgmisel või isegi kolmandal päeval kuid eeldusel, et sellest viivitusest ei teki kahjulikke tagajärgi vekslivaldajale. Märkme tegemisel vekslile polnud kindlat vormi ega sisu. Temas tuli märkida vaid aasta, kuu ja päev ja registri number, mille all ta sisse kantud notariaalregistrisse ja et veksel on protestitud mittelunastamise pärast. Protestimärkme tegemisest hakkasid kulgema kohtuliku vekslinõuete aegumise tähtajad, protestiga ühenduses olevaid õigusi võis aga vekslipidaja hakata teostama vaid protestiakti koostamisest alates⁴⁶⁾. Protestimärke säilitas protestimise ilme juhuks, kui notar vääradata jõu tõttu ei saanud protestiakti koostada, sel juhul kohtul oleks võimalus ettekirjutada kas samale või mõnele teisele notarile, koostada protestiakt ka hiljem.

---

46) Prof. A.Piip, Kaubandusõigus lk. 273

ÜVS protestimärget ei tunne ja näeb ette ainult protestiakti⁴⁷⁾.

Protestiakt

Protestimenetluses protestiakt omab erilise tähtsuse. Temas märgitakse:

1. protestimise kuupäev, 2. protestiakti number, 3. selle nimi, kelle kasuks toimub protestimine, kui ka selle nimi, kelle vastu protestimine toimub, 4. mäрге selle kohta, et ~~pro~~testiametnik on tagajärjetult nõudnud vekslijärgse toimetuse täitmist isikult kelle vastu protest on toimunud, või et temaga ei saadud kokku või et tema äriruume ega elukorterit ei leitud, 5. mäрге selle kohta kus ja millal nõue on esitatud, või on püütud seda teha, kuid tagajärjetult, 6. tasutud protestikulude summa. Protestiakt tuleb alla kirjutada protestiametniku poolt ja varustada ametpitseriga⁴⁸⁾. Protestiakt kirjutatakse vekсли teisele küljele ja kui sellest ei jatku, siis sellele juurdelisatud jatkule kusjuures ta peab järgnema taga-

---

47) ÜVS § 80 lg. 2

48) ÜVS § 81

küljel olevale viimasele pealdisele. Jatku kasutamisel protestitekst peab algama teise lehekülje lõpust ja jätkukoht tuleb varustada ametpitsseriga. On see tehtud, siis pole protestiametniku allkirjale vaja lisandada ametpitsserit.

Ühe ning sama vekslit mitme teisiku või algveksli ja selle ärakirja protestimiseks on küllaldane, kui protestiakt koostatakse ühele vekslit teisikule või algvekslile. Teistel veksliteisikutel tuleb aga ära tähendada millisel veksliteisikul on protestiakt koostatud või et see on algvekslil. See märged tuleb alla kirjutada protestiametniku poolt.

Protesti kohta, mida laseb teha vekslit ärakirja valdaja⁴⁹⁾ algveksli pidaja vastu, tuleb koostada protestiakt ärakirjale või selle jätkule. Kui veksel protestitakse osalise aktseptomise pärast, siis tuleb vekslit teha ärakiri ja protestiakt tuleb koostada sellel ärakirjal. Ärakiri peab sisaldama ka vekslil leiduvad indossamendid ja muud märkmed.

---

49) ÜVS § 68 lg. 2

Kui ühest ning samast vekslit tulenevaid toimetusi on kohustatud täitma mitu isikut, või üks ning sama isik korduvalt, siis on küllalt ühest protestist.

Vekslit võidakse lunastada protestiametnikult. Vekslit protestimiseks esitaja ei saa keelata protesti ametnikule temale protestimiseks esitatud vekslit järel maksu vastuvõtmast. Protestiametnik peab vekslit kviteeritult vekslilunastajale üle andma⁵⁰⁾. Protestiakti kirjavigu, vaelejätmissi ja muid puudusi võib protestiametnik parandada kuni akti andmiseni isikule, kelle kasuks protest on toimunud. Paranduste kohta tuleb protestiaktis teha vastav märge enne selle allkirjutamist. Protestiaktist tuleb jätta tõestatud ära kiri. Vekslit või vekslit ära kirja sisust tuleb teha kokkuvõte, kus tuleb märkida 1. vekslisumma, 2. maksutahtpäev, 3. koostamise kuupäev ja koht, 4. veksliväljaja nimi, selle nimi, kellele või kelle käsul peab toi-

---

50) ÜVS § 85

muma maksmine ja trassaadi nimi. 5. kui vekseli lunastajaks on määratud trassaadi või lihtveksele väljajaga mitteühtiv isik, siis selle nimi kui ka hädasekkuja ja ausekkuja-aktseptandi nimed. Arakirjad kui ka kokkuvõtted tuleb säilitada korraldatult⁵¹⁾.

Veksel ühes protestiaktiga antakse üle sellele vekslivaldajale, kellele nõudmisel toimub protest. Notar ei või keelduda vekseli üleandmist õigustatud isikule, kui temale tasutakse protestimise tasu ühes protestiga seotud kuludega.

Protesti tähtsus

Vekseli protestimisel on mitmesugune tähtsus, 1. ta hoiab alal vekseli pealkirjutajate vastutuse 2. protestimata vekseli järele ei saa nõuda intresse maksutähtpäeva ja hagi kohtusse esitamise vaheaja eest, 3. protestitud vekslid loetakse konkursi puhul nõude küllaseks tõenduseks ning nende vastu saab vaielda vaid hagi korras⁵²⁾. 4. protestitud vekseli järele võib nõuda kohtus

51) UVS § 87

52) TsKS § 899 lisa p. 31

sundtäitekorras⁵²⁾, mis hõlbustab hagi teostamist nii kulude kokkuhoiu mõttes, kuna kohtulõivu võetakse pooles suuruses, kui ka kiiruse mõttes, sest sundtäiteotsus tehakse vastaspoole väljakutsumiseta, 5. protestitud vekslil järgi hagi esitamisel on võimalik nõuda eelkindlustust⁵⁴⁾.

Notifikatsioon

Meil lasub notifikatsioonil - teatamise kohustus notaril. Saksa seadusandluse järele lasub esialgne notifikatsioonikohustus vekslivaldajal, kes teatab vekslil protestimisest eelnevale vekslilikohuselasele ja nii edasi kuni teade jõuab veksliväljajani. Seda nimetatakse astmeliseks notifikatsiooniks. Sarnase teatamiseviisi suureks puuduseks on aeglus. Notifikatsiooni ülesanne seisab aga just selles et vekslil lunastajale aega anda lunastamiseks tarvilikkude ettevalmistuste tegemiseks.

Meie seaduse järele on teatajaks notar ja

---

53) TsKS §§ 161¹-24, 365¹.

54) TsKS §§ 125, 595

vekslijärgsest vastutusest mitte ainult sel juhul, kui vekslivaldaja jätab tegemata mõne toimingust, mis tingib VS-e põhjal vekslkohuslase vastutuse, vaid ka siis kui nende toimingute täitmatajätmine on tingitud väeramata jõust (vis maior)⁵⁵⁾ ÜVS on aga selles küsimuses teisel seisukohal. Kui vekslit määratud ajaks väeramata jõu mõjul ei saa esitada aktseptimiseks või lunastamiseks, siis pikendatakse neid tähtaegu⁵⁶⁾. Sellest nähtub et ÜVS ei mõista väeramatu jõu all mitte üksnes sõda ja elementaarseid loodusnähtusi, nagu veeuputus, msavärisemine, vaid ka riikide poolt antavaid moratoriume. Väeramata jõu lühtudeks ei loeta olukordi, mis puhtisiklikud vekslivaldajale. Väeramata jõu juhu möödumisel peab vekslivaldaja viivitamata vekslit esitama aktseptimiseks või lunastamiseks või laskma koostada protesti⁵⁷⁾.

On aga väeramata jõu olukord kestnud 30 päeva arvates makсутähtpäevast, siis võidakse kohe asuda regressi teostamisele ja seda siis juba

---

55) VS § 35

56) ÜVS § 54 lg. 1

57) ÜVS § 54 lg. 3

Töös kasutatud allikaid.

1. Prof. A. Piip, Kaubandusõigus, Tartu, 1933
2. J. Vender, Vekseliseadus seletustega, Tallinn, 1932
3. Riigi Teataja nr. 17, 23.veebr. 1932, art. 125
4. Julius Rausnitz "Der Protest" Berlin 1934
5. Riigi Teataja nr. 82, 27.sept. 1938, art. 731
6. Riigikohtu üldkogu seletus 11. juunil 1932
7. Riigikohtu Tsiviil osak.ots. 61, 1927